

Potrebuje ešte Špecializovaný trestný súd?

- pýta sa člen súdnej rady sudca Šamko

- CZ24 News | 26. července 2023

SLOVENSKO: Súdna reorganizácia vstúpila do účinnosti od 01.06.2023. Viacero okresných a krajských súdov muselo obhajovať zachovanie svojej existencie. Možno sa však pozabudlo na diskusiu ohľadom Špecializovaného trestného súdu a Úradu špeciálnej prokuratúry.

V susednej Českej republike Špecializovaný trestný súd neexistuje. **“Nedá sa pritom ani argumentovať tým, že v ČR nemajú až takú závažnú kriminalitu ako v SR, či kriminalitu na ‘najvyšších miestach’, nakoľko v ČR boli alebo sú napríklad trestne stíhaní dvaja bývalí predsedovia vlády, bývalá ministerka obrany, sudcovia, poslanci, či hejtman, organizované skupiny a podobne,”** píše sudca Krajského súdu v Bratislave Peter Šamko v článku na webe Právne listy a dodáva, že **“v konečnom dôsledku rozhoduje vždy sudca ako človek a nie budova”**. Ako príklad uvádza aj Špecializovaný trestný súd v Bulharsku, ktorý mal podobné právomoci ako ten náš a v roku 2022 bol zrušený.

Existencia Špecializovaného trestného súdu podľa Šamka nie je vôbec nutná ani u nás.

“Súd (a to ani špecializovaný trestný súd) nie je orgán činný v trestnom konaní, teda nebojuje proti kriminalite, neodhaľuje kriminalitu, nedokazuje ju, ale iba v súdnom konaní zisťuje, či prokurátor ohľadne otázky viny uniesol alebo neuniesol dôkazné bremeno, t. j. ako nezávislý arbiter rozhoduje prípadný spor medzi prokurátorom a obžalovaným. Vzhľadom k uvedenému nie je potrebná existencia Špecializovaného trestného súdu, pretože ak prokurátor unesie na hlavnom pojednávaní dôkazné bremeno, môže bez problémov urobiť výrok o vine aj okresný alebo krajský súd (na ktorých taktiež pôsobia sudcovia špecializujúci sa na trestné právo, tak ako je to aj na špecializovanom trestnom súde) a to aj pri závažnej kriminalite (napríklad v známych veciach Mikuláša Černáka, či Lojza Čističa alebo vo vražde Čongrádyho a množstve ďalších, uznali obžalovaných za vinných okresné a krajské súdy),” vysvetľuje svoj názor.

Špecializovaný trestný súd v Banskej Bystrici.

Zdroj: Ján Krošlák

Pripomína, že špecializácia súdov v rámci trestného práva existuje aj na úrovni okresných súdov. V minulosti rozhodovali ako prvostupňové súdy najzávažnejšie trestné činy krajské súdy, pričom o odvolaniach rozhodoval Najvyšší súd. **“Ak teda chce zákonodarca zachovať určitú špecializáciu v rámci výkonu trestného súdnictva môže tak urobiť v rámci klasickej sústavy všeobecných súdov (okresný - mestský súd, krajský súd a najvyšší súd), tak ako to je do určitej miery aj v súčasnosti a ako to bolo aj pred zriadením vtedy špeciálneho súdu a nie je nutné mať v sústave súdov osobitný súd, ktorý je akýmsi krížencom okresného a krajského súdu a do ktorého kompetencie sa vyberajú trestné činy pomerne chaotickým, až náhodným spôsobom”**. Šamko si myslí, že nie je nutné mať špecializovaný súd – budovu, postačí špecializovaný sudca, ktorý môže pôsobiť aj na okresnom alebo krajskom súde.

Na snímke je sudca Krajského súdu v Bratislave Peter Šamko.

Zdroj: MIROSLAV MIKLAS

Prokuratúra v prokuratúre

Prokuratúra je podľa ústavy a zákona o prokuratúre jednotná sústava štátnych orgánov na čele s generálnym prokurátorom. Šamko preto nevidí zmysel existencie samostatného špecializovaného úradu, teda Úradu špeciálnej prokuratúry, ktorého samostatnosť navyše považuje za otázku.

“Ide o pomerne schizofrenický model, ktorý napriek zneniu ústavy a zákona vytvoril ‘prokuratúru v prokuratúre’ a ‘druhého’ generálneho prokurátora a umožnil tak ‘súperenie prokurátorov’, napriek tomu, že podľa ústavy by s konečnou platnosťou mal v rezorte prokuratúry a v prípravnom konaní rozhodovať vždy generálny prokurátor. Takáto schizofrenická právna úprava celkom určite neprispieva k upevňovaniu právneho štátu,” zdôvodňuje svoj názor. Podľa sudcu by v rámci špecializácie stačilo, ***“ak by sa úrad špeciálnej prokuratúry pretransformoval napríklad na samostatný odbor na generálnej prokuratúre, respektíve, aby bol súčasťou trestného odboru (nebol by to problém, nakoľko prokurátori ÚŠP majú už teraz postavenie prokurátorov GP SR)”***.

Šéf špeciálnej prokuratúry Daniel Lipšic.

Zdroj: JULIUS DUBRAVAY

Šamko konštatuje, že nevidí ani jeden zásadný argument v prospech ďalšej existencie Špecializovaného trestného súdu alebo Úradu špeciálnej prokuratúry. Zároveň sa pýta, že ak by sme mali mať naďalej špecializované budovy (úrady) aj na úrovni súdov, prečo ich nie je viac a špecializovanejších? **“Napríklad Špecializovaný daňový trestný súd, Špecializovaný antilegalizačný trestný súd, či Špecializovaný protizločinecký trestný súd... prečo nemáme viaceré špecializované ústavné súdy - napríklad ústavný trestný súd, ústavný civilný súd alebo ústavný súd pre politické práva a podobne,”** navrhuje Šamko. Opakuje, že ak v tomto prípade postačuje len špecializácia osôb a netreba špecializáciu úradov/budov, potom nie je nutná ani existencia špecializovaného trestného súdu.

Kult o nekompromisných hrdinoch

Pozrime sa očami sudcu Šamka ešte na políciu. **“Závažnú trestnú činnosť je problém odhaľovať (zistiť jej páchanie) a vyšetrovať (dokazovať ju zákonným spôsobom a v dostatočnom rozsahu). Z uvedeného vyplýva, že je nutné mať špecializované vyšetrovacie zložky (nie súd, nakoľko ten proti kriminalite nebojuje), ktoré sú určené na odhaľovanie a objasňovanie trestnej činnosti, t. j. vnútorne špecializovanú políciu na jednotlivé druhy kriminality (napríklad policajných špecialistov na daňovú kriminalitu, korupciu, organizovaný zločin a podobne),”** opisuje svoj pohľad na vec sudca.

“Polícia nepotrebuje ‘elitných’ vyšetrovateľov, ale vzdelaných vyšetrovateľov (elitný a vzdelaný vyšetrovateľ nie je to isté), ktorí nielen že poznajú právne predpisy a prípadne aj judikatúru súdov, ale ich aj dodržiavajú, nezneužívajú políciu vo svoj prospech a nevytvárajú z polície svoju súkromnú bezpečnostnú službu,” uvádza Šamko a varuje, že od právneho štátu po štát policajný nie je až taká dlhá cesta. **“Je napríklad neprijateľné, aby došlo k**

odvolaniu ministra vnútra z dôvodu, že minister odmietne byť sluhom vybraných policajných ´elitných´ funkcionárov, ktorí si políciu sprivatizovali na presadzovanie vlastných ambícií; táto epizóda s odvolaním ministra vnútra nasvedčuje tomu, že štát môže riadiť úzka skupinka policajtov, ktorej je nutné vždy vyhovieť lebo inak to bude mať následky (odchod z funkcie je asi najmiernejší z nich),” dodáva.

Prezident Policajného zboru Štefan Hamran.

Zdroj: Martin Baumann

Konštatovanie o odovzdaní štátnej moci úzkej skupine “elitných” policajtov podľa Šamka potvrdzuje nielen konanie prezidentky, ale aj konanie bývalej ministerky spravodlivosti Márie Kolíkovej, keď **“lokajským” spôsobom odvolala predsedu okresného súdu, ktorý postupoval v súlade so zákonom, avšak nevyhovel ´elitným´ vyšetrovateľom, ktorí nemali ani základné vedomosti z trestného práva a to sa neodpúšťa”**.

Ten, kto žíví **“kult o rozprávkových nekompromisných policajných hrdinoch”**, je vítaný a nedotknuteľný. No ten, kto sa postaví do cesty, dostane, sťažuje sa krajský sudca. Spomína aj pokus o trestné stíhanie sudcu Kapinaja, návrh na disciplinárne potrestanie svojej osoby či **“policajné dehonestovanie sudcu Harabina v médiách za to, že tejto ´elite´ neodkýval domovú prehliadku, na ktorú neboli splnené zákonné podmienky”**.

Šamko s nevôľou opisuje aj **“umelé účelové vytváranie zločineckých skupín, blúznenie o temných silách, ktoré ich ohrozujú, miešanie sa do politiky alebo vystupňovaná snaha zbaviť sa generálneho prokurátora, ktorý taktiež „drzo“ kontroluje ich postupy cez paragraf 363 a nie je iba pajácom na ich odobrovanie”**. Podľa neho je na mieste otázka, či nedošlo k **“privatizácii polície úzkou skupinou osôb za potlesku vybraných médií”** a kto vlastne riadi štát.

ZDROJ